Ratio educationis :)

Základný dokument pre reformu uhorského školstva z roku 1777. Pracovalo sa na ňom z iniciatívy Márie Terézie. Práce pri zostavovaní Ratio educationis viedol J. Ürményi. Zo Slovákov sa aktívne na práci zúčastnil Adam František Kollár (niektorí ho považujú za hlavného autora *Ratio educationis*). Podľa tohto dokumentu začalo sa reformovať uhorské školstvo analogicky ako v rakúskych krajinách habsburskej monarchie. Hlavná pozornosť sa venovala základným, ľudovým a stredným latinským školám (reforma vysokých škôl sa uskutočnila v celej monarchii jednotne už roku 1753 a roku 1769).

RATIO
EDUCATIONIS
TOTIUSQUE
REI LITERARIÆ
PER
REGNUM HUNGARIÆ
ET
PROVINCIAS
EIDEM ADNEXAS.
JUSTITIA ET
CLEMENTIA
TOMUS I.
VINDOBONÆ,
TYPIS JOAN. THOM. NOB. DE TRATTNERN,
SAC. CÆS. REG. MAJ. TYPOGR. ET BIBL.
MDCCLXXVII.

Az 1777-i Ratio Educationis címlapja

Ľudové školy sa podľa *Ratio educationis* rozdeľovali (podľa veľkosti sídla a počtu učiteľov) do niekoľkých kategórií: ľudové školy v dedinách (triviálne), v mestečkách, mestách (hlavne školy) a v oblastných provinčných centrách (normálne, normálky, pri ktorých bol aj kurz pre prípravu učiteľov). Latinské školy s 3 gramatickými a 2 humanitnými triedami vytvárali päťtriedne gymnáziá, alebo (keď sa k nim pričlenil dvojročný kurz filozofie alebo práva) akadémie. *Ratio educationis* bol prvý dokument, kde sa vyslovila zásada všeobecnej školskej povinnosti (s dochádzkou do ľudovej školy) a kde sa školstvo chápe ako záležitosť politická, štátna (res politicum) a nie ako dosiaľ iba náboženská, cirkevná. Osvietenský štát prejavil takto v školskej politike iniciatívu, začal sa zavádzať vrchný štátny dozor nad školami, štátna regulácia škôl. Vplyv cirkvi ostával však naďalej silný, najmä v ideologickej a kárdovej oblasti. V prepracovanom a revidovanom *Ratio educationis* z roku 1806 (tzv. Druhé Ratio educationis) keď sa už začala prejavovať zjavná cirkevná a politická reakcia voči pomerne pokrokovým tereziánskym a jozefským reformám, sa niektoré požiadavky oslabili (pozície cirkvi sa opäť posilnili). Podľa nového *Ratio educationis* evanjelické gymnáziá s vyšším kurzom filozofie sa volali lýceá, právnické štúdium na akadémiách sa predĺžilo na 3 roky. Pridala sa aj 1 gramatická trieda k latinským školám, čím vzniklo miesto päťtriedneho šesťtriedne gymnázium. *Ratio educationis* (staré i nové) sa vzťahovalo na katolícke školstvo, ale vyslovilo zásadnú požiadavku, aby sa analogicky upravilo aj protestantské školstvo. Protestantská cirkev, využívajúc autonómne postavenie, zachovala však v organizácii školstva aj naďalej isté odlišnosti.

Zdroje

Prevzaté a upravené z:

Ondrej Pavlík, *Pedagogická encyklopédia Slovenska 1 (A-O), 2 (P-Ž)*, Veda, Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava 1984, 1985, ISBN 71-026-84, 71-063-85.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania